

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СИСТЕМА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ»

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Спеціальність	281 Публічне управління та адміністрування
Освітньо-професійна програма	«Публічне управління та адміністрування»
Тривалість викладання	1-й семестр (1 чверть)
Кількість кредитів	4 кредити ЄКТС (120 годин)
Заняття:	Осінній семестр
лекції:	2 години на тиждень
практичні:	4 години на тиждень
Мова викладання	українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»: <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=5381>

Кафедра, що викладає: Державного управління і місцевого самоврядування (ДУМС)

Викладачі:

Бородін Євгеній Іванович

д. і. н., професор, професор кафедри, директор навчально-наукового інституту державного управління

Персональна сторінка:

<https://palsg.nmu.org.ua/ua/kafedra/teachers/Borodin/Borodin.php>

E-mail: Borodin.Ye.I@nmu.one

Тарасенко Тетяна Миколаївна

д. держ. упр., доцент, доцент кафедри

Персональна сторінка:

<https://palsg.nmu.org.ua/ua/kafedra/teachers/Tarasenko/Tarasenko.php>

E-mail: Tarasenko.T@nmu.one

1. Анотація до курсу

Підготовка фахівців у галузі знань «Публічного управління та адміністрування» передбачає зосередження уваги на формуванні необхідних знань, вмінь, навичок для здатності відповідати на сучасні виклики, які стоять перед державою та публічною службою, застосовувати здобутки теорії та кращі практики публічного управління, забезпечувати високу якість управлінської діяльності та публічних послуг.

У процесі вивчення дисципліни ви ознайомитесь із інституціональною структурою системи публічного управління та адміністрування, теорією та практикою взаємозв'язку публічного управління та адміністрування, особливостями багаторівневого управління, організаційно-функціональною структурою системи державного управління та системи місцевого самоврядування, формами участі громадськості у публічному управлінні. Під час лекційних, практичних занять, самостійної роботи, виконання

командного / індивідуального завдання будуть створені умови для розвитку навичок використання сучасних теорії та практики публічного управління та адміністрування.

2. Мета та завдання курсу

Мета дисципліни – формування у здобувачів вищої освіти комплексу спеціальних знань щодо теорії та практики організації та функціонування системи публічного управління та адміністрування, набуття вмінь і навичок їх застосування в практичній діяльності.

Завдання курсу:

– **знати і розуміти:** основи інституційної побудови публічного управління та адміністрування, об'єктів та суб'єктів управління, взаємозв'язку основних політичних інститутів з принципами територіальної організації влади, формуванням публічної служби, організацією системи прийняття політичних та адміністративних рішень, критерії загальної ефективності публічного управління та адміністрування; завдання органів публічної влади у сфері захисту та втілення національних інтересів; сутність багаторівневого управління, механізми взаємодії органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, особливості реформування територіальної організації влади в Україні; організаційно-функціональну структуру системи державного управління та системи місцевого самоврядування, зокрема підходи до розподілу повноважень між органами публічної влади, специфіку представницьких та виконавчих органів місцевого самоврядування; розподіл адміністративних процесів на функції управління, сучасні тенденції трансформації системи публічного адміністрування; значення інститутів громадянського суспільства для розвитку системи публічного управління та адміністрування

– **вміти:** застосовувати знання тенденцій розвитку теорії та практики публічного управління та адміністрування для розв'язання конкретних задач, застосовувати законодавчі вимоги до здійснення функцій публічної адміністрації; розробляти проекти нормативно-правових актів з питань організації та функціонування органів публічної влади на національному, регіональному, місцевому рівнях; розробляти програмні документи у цій сфері; приймати управлінські рішення на засадах цінностей демократичної та правової держави.

3. Результати навчання

Дисциплінарні результати навчання:

– *визначати* конституційно-правові засади побудови та функціонування системи державного управління, системи місцевого самоврядування та проблеми правового регулювання у цій сфері;

– *розробляти* проекти нормативно-правових актів, спрямовані на усунення недоліків, суперечностей законодавчого визначення основ організаційно-функціональної системи публічного управління та адміністрування на національному, регіональному, місцевому рівнях;

– *описувати* сутність діяльності органів публічної влади щодо забезпечення захищеності життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, *пояснювати* сучасні завдання, функції органів публічної влади з питань національної безпеки і оборони, засоби та методи їх реалізації, особливості розподілу повноважень у цій сфері;

– *застосовувати* сучасні підходи до побудови системи публічного управління та адміністрування, здійснення адміністративних процесів та функцій

управління, *виявляти* тенденції трансформації, інноватизації публічного управління та адміністрування, критерії загальної ефективності публічного управління та адміністрування;

– *встановлювати* напрями удосконалення організаційно-функціональної системи державного управління та організаційно-функціональної системи місцевого самоврядування з урахуванням міжнародного досвіду;

– *розробляти* програмні документи щодо вирішення конкретних завдань публічного управління на регіональному/місцевому рівнях на основі міжсекторальної взаємодії органів публічної влади та розширення участі громадськості у публічному управлінні;

– *пропонувати* обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням завдань європейської, євроатлантичної інтеграції та вимог сталого розвитку.

4. Структура курсу

Лекції

Тема 1. Інституціональна структура системи публічного управління та адміністрування

1.1. Інституційні ролі публічного управління та адміністрування: наука, навчальна дисципліна, професійна управлінська діяльність, діяльність органів публічної влади.

1.2. Об'єкти та суб'єкти управління.

1.3. Публічне управління та адміністрування у складі інституціональної структури суспільства.

1.4. Інститут президента, уряду, парламенту: особливості статусу та співвідношення.

1.5. Взаємозв'язок основних політичних інститутів з принципами територіальної організації влади, формуванням публічної служби, організацією системи прийняття політичних та адміністративних рішень.

1.6. Інституційні зміни в системі публічного управління та адміністрування в Україні: сутність та особливості реформування.

1.7. Національні інтереси України.

1.8. Загальна ефективність публічного управління та адміністрування.

Тема 2. Багаторівневе управління як прояв публічного управління та адміністрування

2.1. Сутність багаторівневого управління.

2.2. Конституційно-правові засади публічного управління та адміністрування в Україні.

2.3. Рівні управління в державі. Територіальна основа організації публічного управління в Україні.

2.4. Механізми взаємодії органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

2.5. Децентралізація та реформування територіальної організації влади в Україні.

Тема 3. Організаційно-функціональна структура системи державного управління

3.1. Розподіл повноважень між органами виконавчої влади за рівнями управління в державі.

3.2. Вищі і центральні органи виконавчої влади.

3.3. Місцеві органи виконавчої влади загальної компетенції.

3.4. Місцеві органи виконавчої влади спеціального призначення.

3.5. Органи державної влади у сфері національної безпеки і оборони.

Тема 4. Організаційно-функціональна структура системи місцевого самоврядування

- 4.1. Представницькі та виконавчі органи місцевого самоврядування.
- 4.2. Посадові особи місцевого самоврядування.
- 4.3. Органи самоорганізації населення та асоціації органів місцевого самоврядування.
- 4.4. Особливості місцевого самоврядування на регіональному і субрегіональному рівнях.
- 4.5. Органи місцевого самоврядування як цивільна складова територіальної оборони.

Тема 5. Взаємозв'язок публічного управління та адміністрування

- 5.1. Основні підходи до розуміння публічного адміністрування.
- 5.2. Розподіл адміністративних процесів на функції управління.
- 5.3. Сучасні тенденції трансформації системи публічного адміністрування.
- 5.4. Напрями інноватизації публічного управління та адміністрування.

Тема 6. Форми участі громадськості у публічному управлінні

- 6.1. Сприяння розвитку інститутів громадянського суспільства (правові основи, методи, форми; права, можливості створення підприємств, умови їх роботи; державне замовлення на послуги; оподаткування громадської та благодійної діяльності; державна фінансова підтримка сектору; залучення організацій громадянського суспільства до соціальних послуг та соціального підприємництва).
- 6.2. Система органів, які реалізують національну стратегію розвитку громадянського суспільства (перелік і функції).
- 6.3. Стимулювання лідерів громадської думки, мотивація населення до участі у державних справах, формування відповідальної поведінки населення.
- 6.4. Міжсекторальна взаємодія (роль громадського сектору, партнерство).

Практичні заняття

1. Інституціональна структура системи публічного управління та адміністрування.
2. Багаторівневе управління як прояв публічного управління та адміністрування.
3. Організаційно-функціональна структура системи державного управління.
4. Організаційно-функціональна структура системи місцевого самоврядування.
5. Взаємозв'язок публічного управління та адміністрування.
6. Форми участі громадськості у публічному управлінні. Командне / індивідуальне завдання «Розробка концепції регіональної/місцевої програми залучення інститутів громадянського суспільства до соціальних послуг та соціального підприємництва».

5. Технічне обладнання та / або програмне забезпечення

Комп'ютерне та мультимедійне обладнання.

Активованій корпоративний акаунт НТУ «ДП» (student.i.p@nmu.one).

Microsoft Office 365. Застосунки Microsoft Office: Teams, Forms, Whiteboard, OneNote.

Платформа дистанційного навчання НТУ «ДП» Moodle.

Підключення до Internet.

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
74 – 89	добре
60 – 73	задовільно
0 – 59	незадовільно

Загальні критерії досягнення результатів навчання відповідають описам 7-го кваліфікаційного рівня НРК.

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати **підсумкову оцінку** з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів складатиме не менше 60 балів. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

Теоретична частина оцінюється за результатами поточного тестування. Поточна тестова контрольна робота містить 30 тестових запитань (одна правильна відповідь), за кожне питання можна отримати 1 бал. Загалом за поточне тестування отримується **максимум 30 балів**.

Практична частина оцінюється за результатами участі здобувачів у практичних заняттях та виконання командного / індивідуального завдання. Передбачено проведення 12 практичних занять. За участь у 10 практичних заняттях (відповіді на запитання, участь у дискусії, презентація окремого питання, що розглядається в межах заняття тощо) здобувач може отримати **50 балів (10*5)**.

Участь у двох практичних заняттях оцінюється за результатами командного / індивідуального завдання. Командне / індивідуальне завдання «Розробка концепції регіональної/місцевої програми залучення інститутів громадянського суспільства до соціальних послуг та соціального підприємництва» полягає у розробленні та захисті здобувачами вищої освіти проєкту концепції регіональної або місцевої (за вибором здобувачів) програми залучення організацій громадянського суспільства до соціальних послуг та соціального підприємництва (форму звітності для виконання завдання наведено нижче). Вітається робота в команді (5 – 7 осіб).

Форма проведення: розроблення, презентація та захист (відповіді на запитання, дискусія) командного / індивідуального завдання перед аудиторією (бажано використовувати MS PowerPoint).

Зміст індивідуального завдання:

На прикладі окремого регіону або територіальної громади (за вибором здобувачів) розробити концепцію програми залучення організацій громадянського суспільства до соціальних послуг та соціального підприємництва. Структура концепції програми має містити наступні складники:

- Визначення проблеми, на розв’язання якої спрямована Програма;
- Аналіз причин виникнення проблеми та обґрунтування необхідності її розв’язання програмним методом;
- Мета Програми;

– Визначення оптимального варіанта розв’язання проблеми на основі порівняльного аналізу можливих варіантів;

– Шляхи і способи розв’язання проблеми, строк виконання Програми;

– Очікувані результати виконання Програми, визначення її ефективності.

Результати виконання завдання необхідно оформити у вигляді презентації.

Оцінювання здійснюється на основі повноти відповідей відповідно до запропонованого вище шаблону структури концепції програми, причому:

– 20 балів – повна відповідь на всі пункти структури концепції програми;

– 15 балів – відповідь на всі пункти структури концепції програми, однак з неповним обґрунтуванням;

– 10 балів – часткова відповідність пунктам структури концепції програми;

– 5 балів – невідповідність пунктам структури концепції програми;

– 0 балів – відповідь не наведена або не належить до предмету концепції регіональної/місцевої програми.

Під час презентації і захисту результатів виконання індивідуальних завдань у межах практичних занять передбачено процедуру peer-assessment (оцінювання з боку інших здобувачів освіти). Максимально за командне / індивідуальне завдання можна отримати **20 балів**. У сумі за практичну частину курсу отримується **максимум 70 балів**.

Отримані бали за теоретичну та практичну частини додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

Розподіл максимальної кількості балів за складовими поточного контролю:

Теоретична частина	Практична частина	Разом
30	70	100

6.3. Критерії оцінювання підсумкової роботи. У випадку якщо здобувач вищої освіти за поточною успішністю отримав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку проводиться **підсумкове оцінювання (екзамен)** під час сесії.

Екзамен проводиться у вигляді комплексної контрольної роботи, яка включає запитання з теоретичної та практичної частини курсу. Білет складається з **30 тестових завдань** з чотирма варіантами відповідей, одна правильна відповідь оцінюється в 2 бали (**разом 60 балів**) та **10 тестових завдань** з практичної частини з восьми варіантами відповідей, чотири правильних відповіді, кожне з запитань оцінюється максимум у 4 бали (**разом 40 балів**), причому:

– 4 бали – відповідність еталону;

– 3 бали – правильна відповідь надана на 3 з 4 варіантів відповідей;

– 2 бали – правильна відповідь надана на 2 з 4 варіантів відповідей;

– 1 бал – правильна відповідь надана на 1 з 4 варіантів відповідей;

– 0 балів – відповідь не наведена або повністю не відповідає еталону.

Отримані бали за тестові завдання додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за підсумковою роботою здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів) що можуть використовуватися в освітньому процесі. Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням «Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка»»: http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/System_of_prevention_and_detection_of_plagiarism.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика.

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка поштової скриньки на Office365 та відвідування групи дисципліни у Microsoft Teams.

Протягом часу самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота у рамках дисципліни дистанційно у застосунку Microsoft Teams та на корпоративній платформі Moodle (www.do.nmu.org.ua).

Усі письмові запитання до викладача стосовно дисципліни мають надсилатися на університетську електронну пошту або до групи у Microsoft Teams.

7.3. Політика щодо перескладання.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4. Відвідування занять.

З 24.02.2022 реалізація освітньої діяльності відбувається в умовах правового режиму воєнного стану. Наявна низка небезпек: повітряні тривоги, ризики припинення енергозабезпечення, мобільного та Інтернет-зв'язку. Згідно з наказами по університету у 2024-2025 навчальному році освітня діяльність здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти всіх форм навчання здійснюється з використанням дистанційних технологій через синхронні та асинхронні комунікації.

Відвідування онлайн лекцій та практичних занять реалізується через приєднання до «наради» в «команді» Microsoft Teams. Під час повітряної тривоги заняття перериваються і продовжуються лише за умов перебування учасників освітнього процесу у захищених приміщеннях. Викладачем (за технічної та безпекової можливості) здійснюється запис заняття для підтримки асинхронного формату навчання.

У випадках відсутності енергозабезпечення, мобільного та Інтернет-зв'язку викладачем забезпечується асинхронний формат навчання та комунікація зі здобувачами за допомогою каналів зв'язку, що функціонують.

Про причини неможливості взяти участь в онлайн заняттях, ускладненні доступу до матеріалів на дистанційних платформах НТУ «ДП» тощо здобувач вищої освіти має повідомити викладача в особистих повідомленнях чатів Microsoft Teams, або листом на

корпоративну е-пошту НТУ «ДП», або через старосту чи представника адміністрації інституту.

7.5. Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.6. Зарахування результатів навчання, які отримані у неформальній освіті. Проводиться відповідно до «Положення про визнання в Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка» результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті» <http://surl.li/zopmhq>

7.7. Участь в анкетуванні. Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувачам вищої освіти буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (MS Forms). Посилання на форму буде розміщено у Teams курсу. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни.

8 РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Система публічного управління та адміністрування: навч. наоч. посіб. [Електронне видання] / Є. І. Бородин, Т. М. Тарасенко; Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». Дніпро : НТУ «ДП», 2022. 187 с. URL: https://palsg.nmu.org.ua/ua/literature/Навч_посіб_Система_ПУА_2023.pdf.

2. Шпекторенко І. В. Методологія публічного управління : навч. посіб. / уклад. І. В. Шпекторенко. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2018. 120 с. URL: http://www.dridu.dp.ua/biblioteka/doc/Metodolohiya_publicnoho_upravlinnya.pdf

3. Публічне управління та адміністрування. Радник-консультант органів державної влади: навч. метод. комплекс / проф. І. П. Бідзюра, проф. Ю. П. Сурмін, доц. Н. В. Грабовенко, доц. В. В. Утвенко, доц. А. М. Шаповалова / за заг. ред. проф. І. П. Бідзюри, проф. Ю. П. Сурміна, доц. Н. В. Грабовенко. Київ.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. 500 с. URL: https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/derzh_upravl_2018.pdf

4. Молодцов О. В., Мосора Л. С. Система публічного адміністрування: методичні вказівки до вивчення дисципліни. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2019. 30 с. URL: <https://cutt.ly/cCAi5fs>

5. Вступ до публічного адміністрування : навчальний посібник / Н. Л. Гавкалова, Т. А. Власенко, Л. Ю. Гордієнко та ін. ; за заг. ред. докт. екон. наук, професора Гавкалової Н. Л. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. 382 с. URL: <https://cutt.ly/wCAouJG>

6. Основи публічного адміністрування : навч. посіб. / Ю. П. Битяк, Н. П. Матюхіна, М. С. Ковтун та ін. ; за заг. ред. Н. П. Матюхіної. Вид. 2-ге, допов. та перероб. Харків : Право, 2021. 238 с. URL: <https://cutt.ly/wCAouJG>

7. Організаційно-правові засади публічного управління та адміністрування: навч. посіб. / Укладачі: О. В. Надьон, І. М. Хмиров, Т. О. Луценко. Харків: НУЦЗУ, 2020. 175 с. URL: <https://cutt.ly/aCAokDf>

8. Публічне управління та адміністрування : навч. посіб. / А. О. Азарова, Л. М. Ткачук, Л. О. Нікіфорова та ін. Вінниця : ВНТУ, 2019. 181 с. URL: <https://cutt.ly/aCAokDf>

9. Вороніна Ю. Є. Теорія та практика публічного управління та адміністрування : навч. посіб. / Ю. Є. Вороніна. Мелітополь : ТОВ «Колор Принт», 2020. 204 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/346596794.pdf>

10. Нагаєв В. М. Публічне адміністрування: електронний навчальний посібник / В. М. Нагаєв. Харків : ХНАУ, 2018. 278 с. URL: <https://cutt.ly/5CAoQ8f>

11. Публічне управління та адміністрування : навч. посібник / Скидан О. В., Якобчук В. П., Дацій Н. В., Ходаківський Є. І. [та ін.] ; за заг. ред. О. В. Скидана. Житомир : ЖНАЕУ, 2017. 705 с. URL: http://ir.znau.edu.ua/bitstream/123456789/8495/1/Publichne_upravlinnia_2017.pdf

12. Куйбіда В. С., Білинська М. М., Петроє О. М. Публічне управління: термінологічний словник: навч. посіб. Київ: НАДУ, 2018. 224 с. URL: https://dut.edu.ua/uploads/1_888_37081450.pdf

13. Закон «про адміністративну процедуру»: загальні прозорі правила взаємодії між державою та громадянами й бізнесом. Посібник для публічних службовців / В. Тимошук, І. Бойко. Реформа державного управління. Київ. 2022. 76 с. URL: <https://minjust.gov.ua/files/general/2022/10/20/20221020092133-70.pdf>

Нормативні документи

1. Конституція України : Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. : із змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

2. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27 лют. 2014 р. № 794-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text>

3. Про місцеві державні адміністрації : закон України від 9 квітня 1999 р. № 586 : із змінами. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14/print>

4. Про адміністративну процедуру: Закон України від 17 лют. 2022 р. № 2073-IX. Редакція від 31.03.2023. набрання чинності 15.12.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#Text>

5. Виборчий кодекс України від 19 груд. 2019 р. № 396-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text>

6. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 трав. 1997 р. № 280 : із змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>

7. Про державну службу: Закон України від 10 груд. 2015 р. № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>

8. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 7 черв. 2001 р. № 2493-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>

9. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 2 травня 2023 р. № 3077-IX набирає чинності не раніше ніж через шість місяців з дня припинення або скасування воєнного стану в Україні. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3077-20#Text>

10. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 трав. 2015 р. № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20#Text>

11. Про основи національного спротиву: Закон України від 16 лип. 2021 р. № 1702-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20#Text>

12. Європейське врядування Біла Книга. Комісія Європейських Співтовариств Брюссель, 25.7.2001 COM(2001) 428 остаточна редакція. URL: <https://brdo.com.ua/wp-content/uploads/2016/01/Bila-knyga-YEvropey-ske-vryaduvannya.pdf>

13. Утрехтська декларація про добре місцеве та регіональне врядування в неспокійний час: проблеми змін : Рада Європи; Декларація, Міжнародний документ від 17 листопада 2009 р. Документ 994_a16. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_a16

14. Рекомендації стосовно формування політики з питань Плану відновлення місцевого самоврядування від наслідків війни. Центр експертизи доброго врядування. Рада Європи. м. Страсбург, 30 червня 2022 року CEGG/PAD(2022)3. URL: http://www.slg-coe.org.ua/wp-content/uploads/2022/07/CEGG-PAD-on-Ukraine-Recovery-Strategy-in-LSG-area_UKR_FINAL.pdf

Додаткові

1. Бородін Є. І. Статус голови місцевої державної адміністрації в Україні: досвід законодавчого визначення. *Аспекти публічного управління*. 2018. Т. 6. № 5. С. 12–23. DOI <https://doi.org/10.15421/151827>

2. Бородін Є. І., Безена І. М. Марк Е. Генсон про шляхи демократизації та децентралізації публічних інституцій держави. *Публічне управління та митне адміністрування*, № 3 (22), 2019. С. 194–202.

3. Бутирська Т., Дзвінчук Д. Теоретико-методологічні основи державного будівництва : монографія. Івано- Франківськ: Місто НВ, 2017. 176 с.

4. Взаємовідносини держави та суспільства / В. М. Алексєєв, Н. А. Липовська. Дніпро : ГРАНІ, 2019. 172 с. URL : http://www.dridu.dp.ua/biblioteka/doc/Vzayemovidnosyny_derzhavy_ta_suspilstva.pdf

5. Вольська О. М. Ефективність публічного управління як результат суспільних процесів у державі. *Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування*. 2020. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2020_1_3

6. Дука А. П. Критерії оцінювання соціально-економічної дієвості сучасного публічного управління. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія : право публічне управління та адміністрування*. 2021. № 2. С. 76–83. URL: <https://reicst.com.ua/pmtl/article/view/182>

7. Дурман О. Л., Полосьмак К. О. Аналіз нових концепцій публічного управління та ступінь їх «адекватності» реаліям сучасного світу. *Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування*. 2020. № 1. URL: http://el-zbirn-du.at.ua/2020_1/7.pdf

8. Історія державного управління / кол. авт. ; за заг. ред. чл.- кор. НАН України, проф. В. С. Загорського, проф. О. Я. Красівського, доц. О. Ю. Мороза. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2018. 368 с.

9. Кононенко В. В., Лапшин С. А. Громадянське суспільство та держава: співвідношення в публічному управлінні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. № 8. DOI: [10.32702/2307-2156-2020.8.1](https://doi.org/10.32702/2307-2156-2020.8.1)

10. Кравченко В. В., Бородін Є. І., Квітка С. А. Місьцеве самоврядування в системі публічного управління : навч. посіб. у схемах. Дніпро : ГРАНІ, 2018. 148 с. URL: http://www.dridu.dp.ua/biblioteka/doc/Mistseve_samovyaduvannya.pdf

11. Кресіна І. О., Стойко О. М. Еволюція підходів до осмислення ролі громадянського суспільства в управлінських процесах. *Правова держава*. 2022. Вип. 33. С. 540–551. URL: <http://pravova-derzhava.org.ua/files/pravova-derjava.vipusk-33-2022.pdf>

12. Основи публічного адміністрування : посіб. для підготовки до іспиту / Ю. П. Битяк, Н. П. Матюхіна, М. С. Ковтун та ін. ; за заг. ред. Н. П. Матюхіної. Харків : Право, 2016. 128 с.

13. Пайда Ю. Ю. Порядок розробки, прийняття, набрання чинності та дії актів публічного управління. *Правовий часопис Донбасу*. 2020. № 1. С. 105–114. URL: <https://ljd.dnuvs.in.ua/wp-content/uploads/2021/10/1.pdf>

14. Петков В. П., Торяник В. М. Менеджмент у державному управлінні : навчальний посібник / В.П. Петков, В. М. Торяник ; за заг. ред. О. В. Негодченка. Дніпро: Видавничий дім «Гельветика», 2017. 404 с. URL: <https://oldiplus.ua/downloads/265.pdf>

15. Подольчак Н. Ю., Білик О. І., Ханик Ю.-Б. Р. Поняття публічного маркетингу та приклади його застосування в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 1. С. 155–160. URL: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=6989&i=24>

16. Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства: вітчизняний і зарубіжний досвід: монографія / За заг. ред. С. Чернова, В. Воронкової, В. Банаха, О. Сосніна, П. Жукаускаса, Й. Ввайнхардт, Р. Андрюкайтене; Запоріж. держ. інж. акад. Запоріжжя: ЗДІА, 2016. 606 с.

17. Пухтинський М. О. Конституційно-правові аспекти інституційного та законодавчого забезпечення реформування територіального врядування. *Правова держава*. 2022. Вип. 33. С. 301–314. URL: <http://pravova-derzhava.org.ua/files/pravova-derjava.vipusk-33- 2022 .pdf>

18. Ситник Г. П., Зубчик О. А., Орел М. Г., Штельмашенко М. Г. Політико-правове забезпечення публічного управління та адміністрування: підручник / за ред. Г. П. Ситника. Вінниця: ФОП Кушнір Ю. В., 2020. 504 с.

19. Тарасенко Т. М. Вплив громадського чинника на утвердження політичної відповідальності в системі місцевого самоврядування України. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2016. № 2 (15). С. 142–146. URL: http://www.customs-admin.umsf.in.ua/archive/2016/2/2_2016.pdf

20. Тарасенко Т. М. Запровадження інноваційних технологій управління репутацією органів місцевого самоврядування: теорія та практика. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2022. Вип. 28. С. 158–164. URL: <http://www.pag-journal.iei.od.ua/archives/2022/28-2022/32.pdf>

21. Тарасенко Т. М. Організаційно-правові засади діяльності органів місцевого самоврядування в умовах воєнного стану: можливості та обмеження. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2022. Вип. 4. С. 51–58. URL: <https://chasopys-ppp.dp.ua/index.php/chasopys/article/view/261/228>

22. Тарасенко Т. М. Політична відповідальність у сфері місцевого самоврядування України : монографія. Дніпро : ГРАНІ, 2020. 403 с. URL: <https://ir.nmu.org.ua/handle/123456789/163029>

23. Тарасенко Т. М. Розвиток політичної відповідальності в місцевому самоврядуванні в умовах децентралізації влади: досвід європейських країн. *Вісник Національної академії державного управління. Серія «Державне управління»*. 2017. Вип. 4. С. 92–99. URL: <https://ir.nmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/163012/Tarasenko%2013.pdf?sequence=1>

24. Тарасенко Т. М. Розмежування політичної та кримінальної відповідальності у вимірі ціннісних основ публічного управління. *Аспекти публічного управління*. 2018. Т. 6(6–7). С. 31–37. URL: <https://aspects.org.ua/index.php/journal/article/view/423>

25. Тарасенко Т. М. Територіальна громада як юридична особа публічного права: загальні проблеми теорії та практики *Аспекти публічного управління*. 2023. № 11(2). С.

31–39. URL: <https://aspects.org.ua/index.php/journal/article/view/995/970>; DOI: <https://doi.org/10.15421/152316>

26. Ткаченко Ю. С. Система контрольного механізму як засобу взаємодії органів публічної адміністрації та інституцій громадянського суспільства. *Правовий часопис Донбасу*. 2018. № 2. С. 99–103. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pppd_2018_2_19

27. Управління персоналом в органах публічної влади : навч. посіб. авт. кол. С. М. Серьогін, Є. І. Бородин, К. В. Комарова, Н. А. Липовська, Т. М. Тарасенко. Дніпро. : ДРІДУ НАДУ, 2019. 200 с.

28. Шпекторенко І., Бородин Є. Структура та методологія управлінської діяльності. *Державне управління та місцеве самоврядування* : зб. наук. пр. ДРІДУ. Вип. 3 (38). 2018. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2018. С. 46–52.

29. Яковчук М. В., Міхалевський В. Ц., Скрипник Т. К. Порівняння ефективності управління в децентралізованих та централізованих системах. *Вісник Хмельницького національного університету. Технічні науки*. 2021. № 5. С. 41–44. URL: http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2021/12/301-text_2021_5_t-41-44.pdf

30. Elliott I. C., Puppim de Oliveira J. A., Wu A. M. Public administration and development in (historical) perspective. *Public Administration and Development*. 2024. P. 1–17. <https://doi.org/10.1002/pad.2052>

31. Kvitka S., Borodin Ye., Yemelyanov V., Moskalets M., Zubchenko V. The Subsidiarity Principle and Legal and Economic Aspects of The Decentralization in Ukraine. *Cuestiones Políticas*. Vol. 39, No 68 (Enero – Junio) 2021, 356–368. IEPDP-Facultad de Ciencias Jurídicas y Políticas – LUZ. Access mode: <https://produccioncientificaluz.org/index.php/cuestiones/article/view/35420/37521>

32. Kvitka, S., Borodin, Ye., Koval, V., Yemelyanov, V. & Ivashova. L. Innovative mechanisms of the cross-sectoral interaction between business and public authorities in conditions of information society's transformation. *Revista dilemas contemporáneos: educación, política y valores*. Año: VII Número: Edición Especial Artículo no. :133 Período: Noviembre. 2019. URL: <https://cutt.ly/3CSp4Ab>

33. Methodological Framework of the Principles of Public Administration. 2019. URL: <https://www.sigmaweb.org/publications/Methodological-Framework-for-the-Principles-of-Public-Administration-May-2019.pdf>

34. Tarasenko T., Sorokina N. Theoretical aspects of consideration of ethics and responsibility in public administration. *Recht der Osteuropäischen Staaten (ReOS)*. 2020. № 3. P. 54–57. URL: <https://www.uni-goettingen.de/de/document/download/96ebf2f0737007635b6cc20eed979f7d.pdf/ReOS%2003%20aus%202020.pdf>

Інтернет ресурси

1. Верховна Рада України. Офіційний веб-портал. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
2. Президент України. Офіційний веб-портал. URL: <https://www.president.gov.ua/>
3. Кабінет Міністрів України. Офіційний веб-портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>

Національне агентство України з питань державної служби. Офіційний веб-портал. URL: <https://nads.gov.ua/>

5. Портал управління знаннями. Освітня платформа у сфері професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування. URL: <https://pdp.nacs.gov.ua/>

6. Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу. Офіційний веб-портал. URL: <http://www.center.gov.ua/pro-tsentr/proekti/sigma>
7. Аспекти публічного управління. *Науковий фаховий журнал*. URL: <https://aspects.org.ua/index.php/journal>
8. Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права. *Науковий фаховий журнал*. URL: <http://chasopys-ppp.dp.ua/index.php/chasopys>
9. The European Institute of Public Administration. URL: <https://www.eipa.eu/>
10. Public administration and governance. European Commission https://ec.europa.eu/reform-support/what-we-do/public-administration-and-governance_en
11. Principles of Public Administration for EU candidate countries and potential candidates. SIGMA. URL: <https://www.sigmaweb.org/publications/principles-public-administration-eu-candidate-countries-and-potential-candidates.htm>
12. Principles of Public Administration for European Neighbourhood Policy countries. SIGMA. URL: <https://www.sigmaweb.org/publications/principles-public-administration-european-neighbourhood-policy.htm>